

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Francisci Arias, Societatis Iesv Theologi, Tractatus Tres spirituales

Arias, Francisco

Coloniae, 1615

30. De alijs linguæ abusibus, vt mendaciorum, & fictionum corrigendis & mortificandis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48767)

tur, esse enuntianda, sed quædam, ut
sunt arcana, tegenda silentio: *Qui den-*
dat, inquit Scriptura, arcana amici, filius
perdit, id est, fidelitatem, quam debet
Deo & hominibus.

Eccl. 27.

CAPVT XXX.

De alijs lingue abusijs, vt mendaciorum &
fitionum corrigendis & mor-
tificandis.

Multi eorum, qui Deo serui-
cœperunt, operam quidem
collocant in cauendis menda-
cijs proximo perniciosis, sed non
cauendis iocosis, minus autem in
quæ profunt alicui, vel damnum tol-
lunt, imò non desunt, qui arbitrentur
se non peccare, si vtiliter mentiantur.
Hæc praua affectio singulari cura mor-
tificanda est, nullum præstando locum
mendacio, siue iocoso, siue fructuoso.
Certissimum enim est quodcuque
mendacium veri nominis esse pecca-
tum, quo Deus offendatur: ac pro-
inde neque ad liberandum aliquem
à morte iniusta, neque ad saluandam a-
licuius animam mendacium vllum di-
ci potest, imò etiamsi totius mundi sa-
lus periclitaretur, illa per mendacium,
aliudve illicitum medium procurari

NOA

non posset. Et dogma Catholicum est, *c. super eo de*
 nullo in casu licitum esse mentiri, con- *Vsuris.*
 trarium autem erroneum: nam diuina
 Scriptura aperte damnat mendacia.
Perdes omnes, inquit Psalmista, qui lo- *Psal. 5.*
quuntur mendacium. Sancti quoque om- *2.2. q 2. c. 18.*
 nes ita docent, & Innocentius III. Papa *quis.*
 in quadam epistola decretali disertè af-
 firmat, secundum doctrinam Scripturæ
 sacræ ne mentiendum quidem esse pro
 seruanda alicuius vita. Atque hic sem-
 per in Ecclesia seruorum Dei spiritus
 fuit, potius iacturam facere rei tempo-
 ralis, quàm mendacio Deum offendere,
 vt testantur sanctus Augustinus, & san- *Greg. lib. 18.*
 ctus Gregorius, dum aiunt homines *mor. c. 4.*
 perfectos ne quidem ad liberandum à
 morte proximum induci posse, vt men-
 tiantur; quia non est vita anime ponenda
 pro vita carnis. Deindè etsi inconsi-
 deratè proferre mendacium sit leuioris
 culpæ, quàm proferre consideratè, ta-
 men quia intimo pectore diligebant
 veritatem, ab vtroque abstinuisse. Nar-
 rat Simeon Metaphrastes Anthemium *Sur in April.*
 Nicomediensem Episcopum sæuien-
 te persecutione Maximiani Impera-
 toris, satellites, à quibus ad necem quæ-
 rebatur, hospitio excepisse, cibique
 & potus affatim apposuisse, cumque
 illi

illi percunctarentur ab eo, vbinam esset Anthemius, cōfessum se esse: tum milites caritate illa obstupefactos subiecisse conficto mendacio responsuros tyranno, Anthemium quidem à se quaesitum, sed non inuentum. Anthemium denique contra obtendisse, fas non esse pro vita cuiusquam mentiri; itaq; comitatum illos & martyrem factū. Quod si pro vita hominis innoxij mentiendum non est, quanto minus pro rebus leuioribus vt pro auertendo exiguo damno temporali, vel mitiganda alicuius incundia?

Et si verò mendacia otiosa vel officiosa, quæ nulli nocent, sint peccata venialia, ac ratione culpæ, quàm annexam habent, à seruis Dei, sedulo cauenda, tamen inter omnia venialia vel leuiora mendaciū primas obtinet nam primus mendacij autor est diabolus, & ideo Christus apud B. Ioannem eum vocat mendacem, & mendacij patrem. Quotquot ergo mentiuntur, sunt eius imitatores, & de eius factione. Deinde licet dicta mendacia non cedant in damnum alicuius particulare, tamen cedunt in damnum commune totius Reipubl. Nam in Republica ad negotiationes aliaque commercia tractanda imprimis neces-

Ioan. 8.

faria est veritas & fidelitas ; quæ duæ
 virtutes sunt quasi vincula & nerui
 communicationis humanæ ; nemo e-
 nim facile contractum aliquem cum a-
 lio inquit, nisi existimet sincerè illum lo-
 qui & agere, ac verè fidelem. Si ergo de-
 prehendatur quis semel in rebus , licèt
 leuioribus , mentiri & fidem fallere,
 mox suspicio oritur illum etiam frau-
 daturum fortasse in grauioribus. Vnde
 diuina Scriptura : *Opprobrium, inquit, Eccl. 20.*
nequam in homine mendacium, & mores ho-
minum mendacium sine honore. Hoc idcir-
 cò de mendacibus Spiritus sanctus di-
 cit, quia per consuetudinem mendacij
 reddunt se contemptibiles, & fide indi-
 gnos. Sicut enim res naturales, quæ a-
 dulterinæ sunt & nothæ, vt aurum vel
 argentum adulterinum, licèt speciem
 auri argentiue mentiantur, exigui sunt
 pretij & repudiantur: sic illi qui menti-
 do alios fallunt, aliud in ore, aliud in
 corde habentes, facilè contemnuntur,
 & nihili fiunt. Hæc ratio facilè nobis
 ob oculos ponit, quanta sit foeditas et-
 iam in leuibus mendacijs, quamque in-
 digna sint homine Christiano, & mul-
 tò magis religioso & seruo Dei perfe-
 ctionis studioso: dūbium siquidem non
 est, sine comparatione longè deterius
 esse

esse, haberi aliquem mendacem in conspectu Dei, ac haberi tantum in opinione hominum: cum ergo tantopere horreamus mendaces haberi apud homines, quanto potius horrere debemus, ne habeamur apud Deum, licet hominibus nihil de eo constaret? illud enim poena tantum est, hoc autem vera culpa, & vera infamia. Quocirca si mus diligentes in fugiendo quocunque mendacij genere, & in passione, quae ad illud inclinatur, mortificanda, obsequendo S. Paulo Apostolo, nos commonenti in haec verba: *Renouamini spiritu mentis vestrae, & induite nouum hominem, qui secundum Deum creatus est in sanctitate veritatis. Propter quod deponentes mendacium, loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo, quoniam sumus inuicem membra.*

Ephes. 4.

Alia inordinatio superiori connexa, est, ficto, vel amphibologico vti fermone, cui alia subiecta sit sententia apud audientem, quam apud dicentem. qua quidem arte nonnulli conantur effugere mendacij noxam, sed incidunt in foueam, quam alij foderrunt; nisi iustis de causis id faciant. Quando enim verba geminum sensum habere queant, ac iustitiae vel caritatis

DE MORTIF. VOLVN. 511

veritatis tuendæ causa à dicente alio sensu enuntiantur, quàm ab audiente intelligantur, nulla fraus reprehensione digna committitur. Exempli causa. Summo diluculo quispiam domo pedem extrulerit, & paulò post reuertitur. accurrat sicarius & percunctetur ab alio domus incola, sine ille domi. potest ille citra mendacium seruandæ eius vitæ causa, respondere, summo mane egressum. Licet enim mentiri nunquam fas sit, attamen in casu necessitatis cæulare veritatem, teste Augustino, nefas non est: idque declarant Scholæ Theologi, verum esse, quando verbis secundum usum loquendi hominum duplex subest intelligentia, iustaque & gravis causa suppetit, cur alio sensu enuntientur, quàm foris ab auditoribus accipienda sint. At si nulla suppetat, hoc est, si nullum incommodum in nos vel alios ex responso nostro redundet, non est causa, cur amphibologia illa syncerè rogantem eludamus. imò pugnat cum puritate & simplicitate non solum religiosa, sed etiam Christiana, & est nota hominum fictorum & duplicium; impeditque non raro, æquè ac usus mendaciunculo- rum, fidem & concordiam hominum.

Quis

*August in
Psal. 5
S. Th. 2. 2. q.
89. a 7.
ib. Catet.
Soto. l. 8. de
iure q 2. a. 7.*

*Lanßberg.
hom. 18. de
passion.*

Eccl. 37.

Quis enim fidem præstet etiam seriatim
seueranti, à quo ambiguus crebro ser-
monibus circumuentus est? vnde diu-
na scriptura de talibus dicit: *Qui sophisti-
cè loquitur, odibilis est, nempe Deo, angelis, &
hominibus.*

CAPVT XXXI.

*Quomodo mortificanda sit cupiditas conten-
dendi & rixandi.*

ALia inordinatio linguæ, in
quam boni labi solent, cum
ingenti animæ suæ damno,
est, contendere cum alijs, sitne verum
hoc vel illud? fuerit id factum necne?
debuerit hoc fieri vel contrarium: & de
alijs id genus. Radix huius vitij in quibus-
dam est nimia honoris humani cu-
piditas, & hinc fit, vt dum sapientia fa-
mam in suis dictis vel factis aucupantur,
pro ea tuenda etiam sublato clamore
pertinaciter contendant. In alijs vero
radix est nimium desiderium conge-
rendarum opum, aliarumque facultatum
temporalium. vnde fit, ne iacturam
aliquam earum faciant, vt lites
cum alijs inire non reformident, & omnia
commoueant tribunalia. Alijs etiam
hoc vitium inest, ex naturali quadam
procliuitate, sed deterrima omnibus